

Blant rumpetroll og igler i Brydedammen

I mitt barndoms rike!

TEKST: OLE FREDRIK OLSEN

Velkommen til et tilbakeblikk i mitt liv og oppvekst på «Brydedammen», som det het, men uttales «Brydammen». Et herlig sted å vokse opp på og samtidig veldig spennende, med den mørke, mystiske dammen som romma både frosk og haugervis av rumpetroll, som du fikk kjeften full av om du ikke hadde «låkt» den, når vi stupte fra kommane (kummene) ved dammen.

Karuser var det også der (en flat, guffen fisk). Det var masse tryte (abbor), og den stekte vi på bål og åt alt, som regel med hue og innmat (den var jo ikke stor).

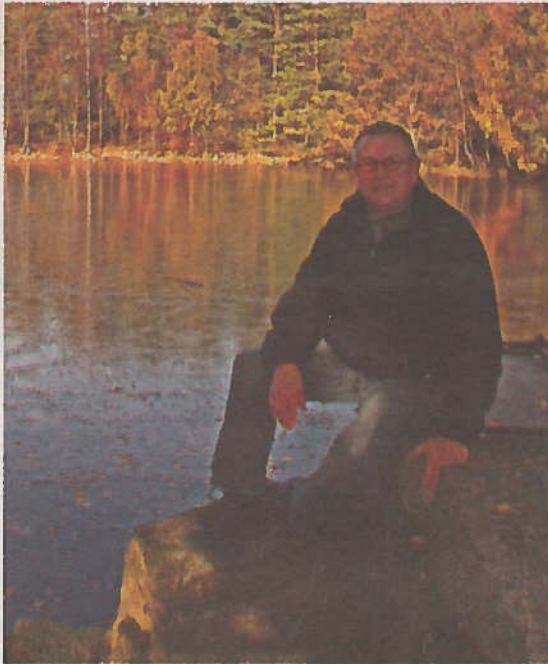
Dammen hadde også en koloni av igler som satte seg fast om du var uheldig. Å svømme over dammen var spennende, det var mye grums i bønn, kvist og greinær, og det var om å gjørra og svømme så høyt i vannet som mulig.

Om vinter'n var'e skøyteis, å vi gutta måtte som oftest måka før vi kunne få brukt skøytene. Jeg tar meg den frihet å nevne gjengen: Kåre Jacobsen, Tore Borlaug, Harald Jansen, Jan Myhre, Arvid Andersen, Arne Borlaug, og jentene: Grethe Gokstad, Solveig Fagerlie, Inger-Johanne Borlaug og Elisabeth Fagerlie. Dette var den harde kjernen.

Fra fjellet nord for dammen var'e en hoppbakke som ble kalt Spretten – og det med rette, for var'u heldig, kom du ned med bakenden først. Du kunne hoppe 12 meter, men da «landa» du nede på sletta og det vakke sælig behagelig.

Rett i nærheten ligger Presthagan, og gutta derfra sloss vi mot stadig vekk. Det var den gang en kunne slåss uten å få kjeft av pol'ti. Vi slåss både med pil og bue, og noen blei bindi te et tre, og han blei som regel glemt, og da kunne det bli langt på kveld før noen plutselig lurte på hvor han var.

Borte i Preståsen var'e masse fyllikær, som spella poker og drakk, og da var'e alltid noen pengær i potten



Ole Fredrik Olsen ved Brydedammen høsten 2010.

FOTO: OTTO AAGESEN

og vi fikk ærta på oss fyllikene, som sprang etter noen av oss og skulle ta oss, mens et par av oss stjal pengane. «Ja det var tider det».

Det skjedde mye annet også i buskene i Preståsen, men det får jeg nok sensurere. Det var i alle fall nok til at en 10 års gammel gutt gjorde store auer.

Vi som bodde på Brydammen, hadde noen flotte bakkær ned mot Breili og Grønli hvor vi kunne ake uten biltrafikk og strødde veier, eller vi hang etter bussane og en og annen vanlig bil nede i Grønli.

Borte i en bakgråd på Presthagan bodde det ei gammel kjærring som ble kalt «Breskehauga», (hvorfor det navnet vet jeg ikke),- og som solgte vispær og sopelimer som hu lagde.

Jeg kopierte en del av det, og solgte litt rundt, og fikk en 10-øring her og en fem-øring der. (Det gikk an å være kremmær i de dager.)

Så hadde vi fyllinga i Grønli, som var en av mine yndlingsplasser. Pella kobber og andre metaller og solgte til Skraphandlær Stensrud. Fyllinga var åsså et sted for en liten frimærkesamlær, fordi kontorene og rederiene i byen tømte alt papiret der en gang i uka. (Det var før kildesorteringa.) Så ære' no' rart at jeg samlær firmærker den dag i dag!?

Så var'e viserguttjobb hos Thelma i Breili (Thelma



FØR OG NÅ





Artikkelforfatteren fotografert ved Brydedammens bredd som to-åring på fredsdagen i 1945.

FOTO: PRIVAT

Olsen's kolonial), med viserguttsyssel med to kørjer. Det var ikke lett når isholkan la sæ' i bakken opp mot Brydammen og du mista fotfeste, og hele greia raste nedover – og den gang var'e melkespann, og etter hvert flasker, ja folkens, bruk fantasien for her var'e liv! Og jeg kan også takke oppveksten på Brydammen for min interesse for friluftslivet og naturen.

Jeg kunne skrevet uefidelig mye mer, men håper dette

var en smakebit på både livet og språket.

Bildet er tatt i 1945, på kummen i dammen, da jeg var 2 år – 17 mai. Frigjøring dere! Legg merke til påsabuksa med sælær, «jöss for en stil». Det var kles-trenden den gang, som det så fint heter i dag.

Hilsen Ole-Fredrik Martin Olsen
(ja, jeg heter faktisk alt dette).

Moveien

BILDER: HARALD FEVANGS SAMLING

Det svært sjeldne postkortet til venstre viser Moveien slik den tok seg ut øverst mot Haukerødkrysset rundt 1935. Dette var ca 50 år etter at denne veien ble anlagt som hovedveien ned til byen fra Raveien. Bildet viser hvordan veien i løpet av den tiden ble kledd med nye villaer på sørsiden, og etterhvert ble også jordene på nordsiden bebygget. Den synlige husrekken ender helt øverst ved selve krysset med Haukerød Avholdslags velkjente møtelokale. Festlokalet «Vårbrudd» var et trygt møtested for unge og gamle helt fram til det ble revet i 1969. Lokalet rakk å bli besøkt av Herbjørn Boutenkos poporkester «The Thunders» i god tid før det ble revet. Gutter fra byen med traktorsko viste seg også her på

slutten av femtitallet da melodier fra Radio Luxembourg etterhvert fikk jentene til å stå i kø for å danse med Gunnar Kristoffersen. Og før det igjen var Moveiens store skuespiller Gunnar Gregersen stadig hovedrolleinnhaver i «Tyrhans» og andre teateroppsetninger.

Forøvrig var Moveien en taknemlig vei å sykle til byen, med bare en sammenhengende nedoverbakke. Ungdom fra Haukerød, Kodal og Fevang syklet om kapp nedover på vei til skole, stadion og badestrender. Hjem igjen var det anderledes!

Bildet til høyre er av nyere dato og viser den samme husrekken med nye vinduer, ny takstein og beplantede hager. Selve veien er nå godt asfaltert med fortau på begge sider og fotgjengeroverganger slik det skal være i sentrumsnære drabantbyer!

Bensinpumpa

Saker og ting som setter minnene i sving

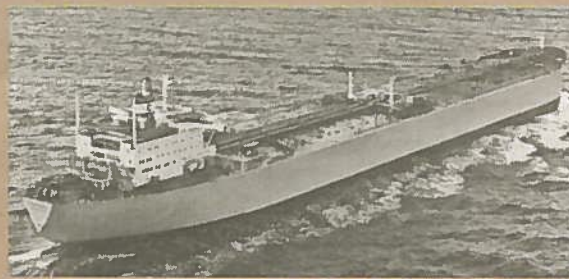
TEKST OG FOTO: BJØRN HOELSETH

Frank O. Eriksen samler på mye «rarb». Denne gamle bensinpumpa pryder nå inngangspartiet til boligen hans på Krokemoa. Pumpa er fra 60-tallet og egentlig ganske avansert, for den var elektrisk drevet.

– Men det hendte at strømmen gikk, og da måtte vi putte inn en sveiv og bruke håndmakt. Registerne på antall liter og kroner ble stilt manuelt, forteller han. Man dro ut en splint og stilte inn på riktig kronetall etter hvert som bensinprisen svingte. Denne pumpa er nokså lik dem Eriksen brukte som innehaver av stasjonen i Haukerødkrysset gjennom mange år. På den tiden kom det pumper av annen og bedre design, og de gamle ble skrapet. Men Eriksen sikret seg en!



TT Thorshavet

TEKST: RAGNAR IVERSEN (WWW.LARDEX.NET)
BILDE: POSTKORT (WWW.LARDEX.NET)

TT THORSHAVET var Thor Dahl-flåtens tredje turbintanker i nyere tid. Den var også den tredje med dette navnet. Ble bygget ved Götaverken A/B i Göteborg og hadde et turbinanlegg levert av firma Stal-Laval i Sverige. THORSHAVET kom i drift i den tiden da markedet fremdeles var godt, og man gikk for fullt mellom Nord-Europa og Persiske Gulf. Hun var den andre i Thor Dahl-flåten med betegnelsen VLCC (Very Large Crudeoil Carrier), og tonnasje var 227.500 tonn dødvekt. I 1973 kom oljekrisen, og markedet ble mer usikkert. THORSHAVET, som mange andre av sine søstre, endte etter hvert opp i opplag. Hun endte sine dager på stranden i Taiwan i 1983.

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gård

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mkr. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter Info-gruppe:

består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne Roar Tollnes, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Lisbeth Akerholt, Roger Davidsen, Ragnar Iversen, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Øistein Bjørvik, Sven Erik Lund og Rolf Vidar Markmanrud. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 – sv-er-lu@online.no